

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 5917/16
Darinka VRBANIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
25. rujna 2018. godine u odboru u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,

Ksenija Turković,

Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 18. siječnja 2016.
godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva, gđa Darinka Vrbanić, hrvatska je državljanka,
rođena je 1963. godine i živi u Zagrebu. Podnositeljicu zahtjeva pred Sudom
je zastupao g. A. Šooš Maceljski, odvjetnik iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š.
Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

4. Dana 27. ožujka 2009. podnositeljica zahtjeva otpuštena je zbog
navodnog skrivljenog ponašanja s radnog mjesta u Hrvatskom zavodu za
mirovinsko osiguranje.

5. Dana 26. svibnja 2009. podnijela je tužbu Općinskom građanskom sudu u Zagrebu, osporavajući odluku o njezinom otkazu. Njezina je tužba odbijena 27. svibnja 2013., a presuda je postala pravomoćna 9. lipnja 2015.

6. U međuvremenu su dana 2. veljače 2010. podnositeljica zahtjeva i njezin bivši poslodavac sklopili novi ugovor o radu nakon izmjena i dopuna Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta koje su stupile na snagu 1. veljače 2010. godine. Nijedna stranka nikada nije osporavala valjanost tog ugovora o radu.

7. Dana 18. listopada 2012. podnositeljica zahtjeva vratila se na posao nakon dužeg razdoblja bolovanja. Usmeno je obaviještena da je sklapanje ugovora od 2. veljače 2010. bilo samo formalne prirode i da je njezin radni odnos prestao nakon isteka otkaznog roka, dana 18. listopada 2012., u skladu s odlukom o otkazu od 27. ožujka 2009. godine.

8. Podnositeljica zahtjeva podnijela je tužbu Općinskom radnom sudu u Zagrebu. Tvrdila je da je njezin poslodavac, uskraćujući joj daljnji rad, povrijedio njezina prava iz ugovora o radu od 2. veljače 2010. godine. Tuženik je osporio tužbeni zahtjev, navodeći da nije namjeravao sklopiti novi ugovor, već regulirati radni status podnositeljice zahtjeva za vrijeme dok joj otkazni rok ne isteče.

9. U presudi od 28. ožujka 2013. godine Općinski radni sud u Zagrebu presudio je u korist podnositeljice zahtjeva, presudivši da je ugovor o radu sklopljen 2. veljače 2010. godine sadržavao sve osnovne elemente potrebne na temelju mjerodavnih odredbi Zakona o radu. Štoviše, utvrdio je da je ugovor pravno obvezujući s obzirom na činjenicu da nijedna stranka nikada nije osporavala njegovu valjanost. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Među strankama je sporno da li činjenica što je tužiteljici otkazan raniji ugovor o radu Odlukom o otkazu od 27.03.2009. utječe na opstojnost i pravovaljanost Ugovora o radu od 02.02.2010.

Iz Ugovora o radu od 2. veljače 2010. kojeg je tužiteljica potpisala 18.03.2010. proizlazi da je tužiteljica zasnovala radni odnos kod tuženika, te će počevši od 01. veljače 2010. godine obavljati poslove radnog mjesta kontrolora ... u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje...

Iz tužbe i odgovora na tužbu, te navoda stranaka iznesenih tijekom postupka proizlazi da se je tužiteljica sukladno čl. 3. Ugovora o radu od 2. veljače 2010. javila na posao, ali joj tuženik nije omogućio obavljanje ugovorenih poslova, već je tužiteljicu poslao kući.

Po ocjeni ovog suda Ugovor o radu od 2. veljače 2010. ima sve bitne sastojke kao što je to propisano čl. 12. ZR

...

Činjenica da u čl. 1. tog Ugovora stoji da su stranke [ugovora] suglasne da su prije sklapanja tog ugovora sklopila ugovor o radu kojim su zasnovala radni odnos na neodređeno vrijeme, što upućuje na činjenicu postojanja ranijeg ugovora, nije od utjecaja na ovu pravnu situaciju, budući je između ugovornih stranaka na snazi posljednji sklopljeni ugovor o radu, a upravo iz tog razloga nije od utjecaja činjenica da

je prethodni ugovor o radu tužiteljici otkazan Odlukom o otkazu od 27.03.2009. s obzirom da je nakon donošenja tog otkaza tuženik tužiteljici nesporno ponudio na potpis novi ugovor kojeg je tužiteljica dana 18.03.2010. prihvatila i potpisala.

...

Prigovori tuženika vezani za motive zbog kojih je sklopljen ugovor o radu od 2. veljače 2010. nisu pravno relevantni budući tuženik taj ugovor nije pobijao, te je isti i dan danas na snazi i pravno je valjan.“

10. Nakon što je tuženik uložio žalbu, presudom od 9. listopada 2013. godine, Županijski sud u Zagrebu preinačio je prvostupanjsku presudu, odbijajući tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva. Presudio je da je sklapanje ugovora o radu od 2. veljače 2010. samo formalne prirode učinjeno u svrhu usklađivanja radnog mjesta tužiteljice s novom sistematizacijom radnih mjesta za vrijeme dok joj otkazni rok ne isteče, odnosno, taj ugovor nije imao pravni učinak. Nadalje je presudio da okrivljenik nije povrijedio radna prava podnositeljice zahtjeva time što joj nije omogućio da radi. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„... na pravilno utvrđeno činjenično stanje sud prvog stupnja pogrešno je primijenio materijalno pravo kada je prihvatio tužbeni zahtjev tužiteljice.

Naime, iz ugovora o radu od 2. [veljače] 2010. proizlazi da su stranke kao nesporno utvrdile da je među njima već zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a da se taj ugovor [od 2. veljače 2010.] sklapa u skladu s Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta kod tuženika od 18. siječnja 2010.

S obzirom na navedeno, a budući da je tužiteljici ranije otkazan ugovor o radu od 29. lipnja 2001. zbog skrivljenog ponašanja, da je spor oko zakonitosti tog otkaza u tijeku te da je tijekom otkaznog roka ovim novim ugovorom došlo do usklađivanja [tužiteljjičinog] radnopravnog statusa sa novom sistematizacijom radnih mjesta, pri čemu je istaknuto da je radni odnos već ranije zasnovan na neodređeno vrijeme, usmenom obavijesti da je radni odnos prestao istekom otkaznog roka nije došlo do povrede tužiteljjičinih prava iz radnog odnosa.

Tuženik je tužiteljicu nakon isteka otkaznog roka po osnovi otkaza ugovora o radu od 29. lipnja 2001. obavijestio da joj je ugovor o radu prestao jer je tada ugovor o radu stvarno prestao. Takvo postupanje pravno je ispravno, a zaključivanje ugovora o radu od 2. [veljače] 2010. samo je formalne prirode učinjeno u svrhu usklađivanja radnog mjesta tužiteljice sa novom sistematizacijom radnih mjesta za vrijeme dok joj otkazni rok ne isteče.“

11. U reviziji koja je naknadno podnesena, podnositeljica zahtjeva prigovorila je, *inter alia*, da su zaključci Županijskog suda u Zagrebu da je sklapanje predmetnog ugovora bilo samo formalne prirode pravno neprihvatljivi, proizvoljni, bez pravne osnove, protivni obveznim odredbama Zakona o radu i u suprotnosti s načelom vladavine prava. Osim toga, pozvala se na presudu od 14. svibnja 2013. u kojoj je isti sud presudio u korist njezine kolegice u činjenično i pravno istovjetnom predmetu.

12. Odlukom od 13. siječnja 2015. Vrhovni sud Republike Hrvatske proglasio je reviziju podnositeljice zahtjeva nedopuštenom. Vrhovni je sud prvo naveo:

„U ovom predmetu ne radi se o [vrstama presuda] iz čl. 382. st. 1. toč. 2. i 3. ZPP, pa je za dopuštenost revizije mjerodavan vrijednosni kriterij iz čl. 382. st. 1. točka 1. ZPP.

Tužbeni zahtjev se odnosi na utvrđenje uskrate [od strane poslodavca] prava na obavljanje poslova iz ugovora o radu od 2. veljače 2010. te vraćanje na poslove i radne zadatke iz ugovora o radu od 2. veljače 2010..

Kako se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, a [tužiteljica] je u tužbi [propustila] odrediti vrijednost predmeta spora ... temeljem čl. 40. st. 5. ZPP-a ima se smatrati da je vrijednost predmeta spora iznos 50.000,00 [hrvatskih] kuna.“

Vrhovni sud potom je utvrdio da revizija podnositeljice zahtjeva ne ispunjava zakonski financijski prag za redovnu reviziju ni formalne pretpostavke za izvanrednu reviziju propisane člankom 382. stavkom 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 15. ove odluke).

13. Podnositeljica zahtjeva zatim je podnijela ustavnu tužbu koju je Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio nedopuštenom 17. lipnja 2015. uz obrazloženje da u predmetu nije otvoreno nikakvo ustavno pitanje. Ta je odluka podnositeljici zahtjeva dostavljena 23. srpnja 2015. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo

14. Člankom 382. Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 4/77 s naknadnim izmjenama i dopunama i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je na snazi od 1. srpnja 1977., predviđena je revizija, pravno sredstvo koje strankama u parničnom postupku omogućuje da osporavaju drugostupanjske presude pred Vrhovnim sudom. U stavku 1. tog članka navedeni su slučajevi u kojima stranke mogu podnijeti (redovnu) reviziju. U stavcima 2. i 3. izložene su postupovne pretpostavke u skladu s kojima stranke ipak mogu podnijeti reviziju (koja se stoga naziva „izvanredna revizija“) čak i ako njihov predmet ne spada ni u jednu kategoriju slučajeva navedenih u stavku 1. Mjerodavni dio članka 382. glasi kako slijedi:

Članak 382.

„(1) Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude:

- ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 200.000,00 kuna;
- ako je presuda donesena u sporu koji je pokrenuo radnik protiv odluke o postojanju ugovora o radu, odnosno prestanku radnog odnosa ili radi utvrđenja postojanja radnog odnosa;
- [ako je drugostupanjski sud ocijenio dokaze i/ili utvrdio činjenice drugačije od prvostupanjskog suda ili je proveo raspravu].

(2) U slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. ovoga članka, stranke [ipak] mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, primjerice:

- ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje ... a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova;

...

(3) U [izvanrednoj] reviziji ... stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela i izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

...“

PRIGOVOR

15. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije povredi njezinog prava na pošteno suđenje zbog različite sudske prakse domaćih sudova.

PRAVO

16. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je zbog činjenice da je presuda Županijskog suda u Zagrebu u njezinom predmetu bila suprotna drugostupanjskim presudama donesenim u činjenično i pravno istovjetnim predmetima postupak bio nepošten. Podnositeljica zahtjeva posebice je uputila na raniju presudu istog suda od 14. svibnja 2013. i na presudu Županijskog suda u Splitu od 4. prosinca 2013. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj ...“

17. Vlada je osporila dopuštenost ovog zahtjeva, tvrdeći da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila sva domaća pravna sredstva i da je zahtjev, u svakom slučaju, očigledno neosnovan.

A. Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

1. Tvrdnje stranaka

18. Vlada je tvrdila da podnositeljica zahtjeva nije pravilno iscrpila dostupna domaća pravna sredstva iz sljedećih razloga. Jedan od mehanizama za prevladavanje razlika u sudskoj praksi jest izvanredna revizija. Iako je podnositeljica zahtjeva podnijela takvu reviziju Vrhovnom sudu, taj sud nije mogao ispitati razlike u sudskoj praksi jer nije ispunila pretpostavke navedene u članku 382. Zakona o parničnom postupku. Slijedom navedenog, Ustavni sud mogao je ispitati samo onaj dio njezine ustavne tužbe koji se odnosio na

odluku Vrhovnog suda, jer je prigovor koji se odnosio na drugostupanjsku presudu podnesen nepravovremeno. Prema navodima Vlade, podnositeljica zahtjeva mogla je protiv drugostupanjske presude istodobno podnijeti reviziju i ustavnu tužbu, još jedan mehanizam za prevladavanje razlika u sudskoj praksi. U tom slučaju, Ustavni bi sud zastao s ispitivanjem njezine ustavne tužbe sve dok Vrhovni sud ne odluči o reviziji. Stoga podnositeljica zahtjeva nije pružila stvarnu priliku ni Vrhovnom sudu ni Ustavnom sudu Republike Hrvatske da ispituju prigovor koji sada podnosi pred Sudom.

19. Podnositeljica zahtjeva tvrdila da je, prema Zakonu o sudovima, obveza svakog suda, a ne samo Vrhovnog suda, da osigura jedinstveno tumačenje i primjenu zakona i ravnopravnost građana.

2. Ocjena Suda

20. Sud napominje da je, prema vlastitom priznanju Vlade, izvanredna revizija samo jedan od mehanizama iz hrvatskog prava za rješavanje razlika u sudskoj praksi (vidi stavak 18. ove odluke). Još jedan takav mehanizam je redovna revizija jer ništa ne sprječava stranke koje ju imaju pravo podnijeti da označe razlike u sudskoj praksi prilikom podnošenja tog pravnog sredstva.

21. Sud nadalje napominje:

- da je na temelju članka 382. stavka 1. točke 2. Zakona o parničnom postupku (redovna) revizija uvijek dopuštena, *inter alia*, u sporovima koje je pokrenuo radnik „radi utvrđenja postojanja radnog odnosa“ (vidi stavak 14. ove odluke), i

- da je u ovom predmetu središnje pitanje kojem se prigovara u parničnom postupku bilo je li radni odnos podnositeljice zahtjeva u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje postojao u relevantno vrijeme, imajući u vidu ugovor o radu od 2. veljače 2010. (vidi stavke 6. - 10. ove odluke).

22. Stoga se čini da je podnositeljica zahtjeva imala pravo podnijeti redovnu reviziju. Prema tome, nije morala pribjeći podnošenju izvanredne revizije i poštovati prilično stroge formalne pretpostavke za takvu reviziju, kako je navela Vlada. Točno je da je Vrhovni sud ipak proglasio reviziju podnositeljice zahtjeva nedopuštenom. Međutim, to je učinio samo navodeći da njezin predmet ne spada u kategoriju sporova navedenih u članku 382. stavku 1. točki 2. Zakona o parničnom postupku bez ikakvog daljnjeg objašnjenja (vidi stavke 12. i 14. ove odluke).

23. U tim okolnostima, s obzirom na to da je podnositeljica zahtjeva u svojoj (redovnoj) reviziji posebno prigovorila da je presuda Županijskog suda u Zagrebu u njezinom predmetu u suprotnosti s ranijom presudom tog suda u činjenično i pravno istovjetnom predmetu (vidi stavak 11. ove odluke), odnosno, podnijela je isti prigovor koji je kasnije iznijela u svom zahtjevu Sudu, treba zaključiti da je ona ispravno iscrpila domaća pravna sredstva.

24. Stoga se Vladin prigovor o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava mora odbiti.

B. Je li zahtjev očigledno neosnovan

1. Tvrđnje stranaka

25. Vlada je, ne osporavajući da su činjenice u predmetima koji se odnose na kolege podnositeljice zahtjeva bile istovjetne, tvrdila da ništa nije ukazivalo na to da je presuda Županijskog suda u Zagrebu proizvoljna ili da podnositeljica zahtjeva nije imao pošteno suđenje. Prema navodima Vlade, ta je presuda bila dostatno obrazložena i temeljila se na predmetnom ugovoru o radu. Središnje pitanje u ovom predmetu bila je razlika između predmeta podnositeljice zahtjeva i dva druga činjenično i pravno slična predmeta. S tim u vezi, Vlada je ponovila svoje gore navedene tvrdnje da prema hrvatskom pravu postoji mehanizam za prevladavanje razlika u sudskoj praksi, koji podnositeljica zahtjeva nije iskoristila (vidi stavak 18. ove odluke).

26. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je Županijski sud u Zagrebu odlučio suprotno svojoj prethodnoj presudi, kao i presudi Županijskog suda u Splitu od 4. prosinca 2013. (vidi stavak 16. ove odluke), u činjenično i pravno istovjetnim predmetima koji se odnose na njezine kolege. Pritom nije pružio nikakvo obrazloženje, a to je dovelo do povrede vladavine prava i načela pravne sigurnosti, što je povrijedilo njezino pravo na pošteno suđenje.

2. Ocjena Suda

27. Mjerodavna načela o navodnim povredama članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na različitu sudsku praksu domaćih sudova sažeta su u predmetima *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske* ([VV], br. 13279/05, stavci 49. - 58., 20. listopada 2011.); i *Grkokatolička župa Lupeni i drugi protiv Rumunjske* ([VV], br. 76943/11, stavak 116., ECHR 2016 (izvadci)). Ocjena takvih prigovora od strane Suda podrazumijeva utvrđivanje postoje li „duboke i dugotrajne razlike“ u mjerodavnoj sudskoj praksi, predviđa li domaće pravo mehanizme za prevladavanje tih razlika, jesu li ti mehanizmi bili primjenjeni i, prema potrebi, s kojim učinkom (vidi gore citirani predmet *Nejdet Şahin i Perihan Şahin*, stavak 53.; i *Lukežić protiv Hrvatske* (odl.), br. 24660/07, stavak 52., 10. rujna 2013.).

28. U ovom predmetu podnositeljica zahtjeva navela je da je osporena presuda Županijskog suda u Zagrebu od 9. listopada 2013. godine (vidi stavak 10. ove odluke) bila u suprotnosti s ranijom presudom tog suda od 14. svibnja 2013., kao i presudom Županijskog suda u Splitu od 4. prosinca 2013. godine, koje su obje donesene u činjenično i pravno istovjetnim predmetima koje su pokrenuli njezine kolege (vidi stavke 16. i 26. ove odluke).

29. S obzirom na to da su sve tri presude donesene u relativno kratkom razdoblju od svibnja do prosinca 2013. godine, Sud smatra da presuda u predmetu podnositeljice zahtjeva, koja se može činiti suprotnom drugim dvjema drugostupanjskim presudama, nije dovoljna za zaključak da postoje „duboke i dugotrajne razlike“ u sudskoj praksi domaćih sudova.

30. Sud također utvrđuje da je osporena presuda Županijskog suda u Zagrebu od 9. listopada 2013. godine na zadovoljavajući način obrazložena i ne može se smatrati proizvoljnom. Štoviše, ništa ne ukazuje na to da je postupak koji je rezultirao tom presudom inače bio nepošten.

31. Iz toga proizlazi da je ovaj zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 18. listopada 2018.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednik